

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

ערש"ק פרשת כי תצא תשע"ז שנה די גליון 152
לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,
[ניתן לקבל את העלון במייל chagitben@neto.net.il](mailto:chagitben@neto.net.il)

הנושא: השפעת הרב על תלמידו

ולכן כאשר תלמיד לומד ומאמץ את הנהגותיו של רבו, הרי שכוחו של רבו טמון בו וסייע לו להמשיך בהנהגות קדושות אלו, אבל אם יאמץ הנהגה של אדם אחר שאינו רבו, הרי שיתקשה בדבר, ולא יוכל להמשיכה.

משום כך, ראה הרמב"ם צורך להדגיש ולומר, כאשר הוא מזכיר את הנהגותיו של רב, הוא מוסיף ואומר, כי רב הוא תלמידו של רבינו הקדוש, וכשרב החל לנהוג שלא לילך ארבע אמות בלא תורה, היה זה רק מחמת כן שראה כן אצל רבו, כמו כן שקיבל על עצמו שלא לדבר שיחה בטילה כל ימיו, היה זה מחמת שראה כן אצל רבו רבינו הקדוש, ואימץ את הנהגותיו.

ותלמוד ערוך הוא במסכת סוכה (כו רע"ב) "אמר רב, אסור לאדם לישן ביום יותר משנית הסוס. וכמה שינת הסוס? שינתן נשמי. אמר אביי, שנתיה דמר כדרב ורב כדרבי ודרבי כדוד ודוד כדסוסיא וסוסיא שינתן נשמי". ופרש"י וז"ל: "שינתיה דמר רבה בר נחמני (רבו דאביי), כרב, דממנו למד מידת שינתו שהיה ישן רב ביום כשיעור זה. ורב כרבי ורב למדה מרבינו הקדוש שגדל אצלו". הרי לנו מפורש שכל תלמוד אימץ הנהגות של חסידות רק מחמת שראה כן אצל רבו (ועי' שבת כב. שאביי העיד על רבה בר נחמני: כל מילי דמר עביד כרב לבר מהני תלת דעביד כאביי. ועי' מה שהקשו שם התוס').

ובזה יש להסביר מדוע כינו את רב בתואר "רב", והרי שמו העצמי היה אבא וכמו שכתבו הגאונים רב שרירא גאון ורב האי ז"ל בתשובותיהם שהובאו בספר הערוך (ערך אבא וערך אביי), והיינו כמו שהיו בארץ ישראל קורין לרבי יהודה הנשיא רבי כך בבבל היו קורין לרבי אבא רב וכמו שכתוב בערוך שם. וכן כתב הרשב"ם בפסחים (ק"ט:), ובבא בתרא (נב.). ותוספות חולין (לח.). עיי"ש. ולפי דרכינו יש לומר, מכיון שרב אימץ את כל הנהגותיו מרבו רבי, ממילא ראה שכל כולו אינו אלא המשך של רבו, ולכן קראו לו "רב" שהוא חלק מ"רבי" – התואר של רבו.

כתב הרמב"ם (הלכות דעות פ"ב ה"ד): "לעולם ירבה אדם בשתיקה ולא ידבר אלא או בדבר חכמה או בדברים שצריך להם לחיי גופו, אמרו על רב תלמיד רבנו הקדוש, שלא שח שיחה בטלה כל ימיו". כמו כן מצינו ברמב"ם בהלכות תפילין (פ"ד הכ"ה): "קדושת התפילין קדושתן גדולה היא, שכל זמן שתפילין בראשו של אדם ועל זרועו, הוא עניו וירא שמים ואינו נמשך בשחוק ובשיחה בטלה ואינו מהרהר מחשבות רעות, אלא מפנה לבו בדברי האמת והצדק וכו'. אמרו עליו על רב תלמידו של רבינו הקדוש שכל ימיו לא ראוהו שהלך ארבע אמות בלא תורה או בלא ציצית או בלא תפילין". ע"כ.

ולכאורה, מאחר שהרמב"ם דקדק מאוד בלשונו, ואין מילה או אות אחת יתירה וכמפורסם, אם כן מדוע זה חוזר הרמב"ם ז"ל פעמיים ומדגיש שרב הוא תלמיד רבינו הקדוש ובפרט שכבר בהקדמתו לחיבורו הגדול כתב כן.

ונראה לומר, כי הרמב"ם בא ללמדנו בזה יסוד גדול, שכל כוחו של התלמיד מגיע לו אך ורק מרבו, וכמו שמצינו בבבא בתרא (עה). "פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה", היינו כמו הלבנה שמקבלת את כל אורה מהשמש, כך יהושע בן נון קיבל כל מעלותיו מרבו. וכבר כתב הר"ן בדרשותיו (דרוש ח') וז"ל: שבהשתתף הרב עם התלמיד, יתחזק שפע התלמיד מצד השפע הנשפע לרב, ומפני זה הזהירו רז"ל ללמוד עם מי שגדול ממנו, ואמרו, אינו דומה הלומד מעצמו ללומד מרבו, ומפני זה אמר רבי הא דעדיפנא מחבראי משום דחזיתיה לרבי מאיר מאחוריה ואילו חזיתיה באפיה כ"ש דעדיפנא טפי, שנאמר "והיו עיניך רואות את מוריך", כי כפי השפע הנשפע לרב הנראה בפנים, כמו שאמר הכתוב "חכמת אדם תאיר פניו" יהיה שופע על התלמיד יותר כאשר יקבלוהו. ע"כ.

ולקרב את התלמידים גם הם, להיות עומדים לפני ה' ממש, לפיכך דווקא עתה כאשר הגוף נידוש ונרמס עד דק, נסרק במסרקות של ברזל, אז עיקר תוקף השפעתו עליהם לפיכך אמר 'עכשיו שבא לידי לא אקיימנו'.

חודש אלול

מסופר על הרה"ק רבי מאיר מזייטומיר זי"ע בעל אור המאיר, שאחותו חיתנה את אחד מילדיה בחודש אלול והיא באה אל אחיה החשוב וביקשה ממנו שיבוא ויכבד אותה בחתונה. הרה"ק שידע את שיבותו של חודש אלולש אין לצאת מהבית בחודש זה, כמו שמסופר בזמנו של הרבי רבי אלימלך זי"ע היה נגיד אחד שלי"ע בנו יקירו חלה ונפל למשכב תקפה עליו מחלתו, עד שנלאו הרופאים מלמצוא לו מזון ותרופה. אמרו לו מכיריו: הנה בקרבת מקום בעיר לזיענסק גר איש קדוש פועל ישועות, ואף שאתה אינך נמנה על עדת חסידיו, אולי בכל זאת משם תבוא ישועתך.

קם האיש ונסע עם בנו החולה, בדרכם אל הצדיק בהיותם בדרך עצר זקן אחד את העגלה נתן משהו ליד החולה וציוה עליו לאוכלו, וראה זה פלא הילד נתרפא מיד ושב לקדמותו.

משראה הנגיד את הדבר אמר: הנה אם רק נוסעים אל הצדיק כבר נושעים, הדרך כבר רצופה היא בישועות, ודאי כדאי אי"כ לבוא אל הצדיק בביתו לזכות ולהתברך בכל מילי דמיטב, המשיך האיש בדרכו לזיענסק עד שהגיע לשם בעיצומו של חודש אלול.

רבי אלימלך נוהג היה להסתגר כל חודש אלול בביתו, עסוק הוא בעבודתו הקדושה ולא נתנו בני ביתו לאיש להיכנס אליו. אך הנגיד לא ויתר, הפציר והפציר פזר ממון על ימין ועל שמאל לכל עניני הצדקה

שבמקום והצהיר איני עוזב את המקום עד שיתר לי להיכנס אל הקודש פנימה.

לבסוף נעתרו לו בני הבית ופתחו לפניו את דלת חדרו של הצדיק, בהיכנסו פנה אליו רבי אלימלך ושאלו: האם מי שזכה וראה את אליהו הנביא פנים אל פנים צריך לבוא אלי? עדין צריך הוא אותי?

כלומר, משמים היה כדאי אפילו לשלוח את אליהו הנביא באמצע הדרך, בכדי לרפא את בן הנגיד, ובלבד שלא להטריד את רבי אלימלך בעבודת הקודש שלו בחודש אלול. עדיף יגילוי אליהו ליהודי שאין ראוי לכך מצד עצמו ובלבד שלא תופרע ולו במשהו עבודתו של הצדיק בחודש אלול עבודה אשר יש בה שנה שלמה של גילה ושמחה לעם ישראל.

כלום יש לנו בכלל השגה כיצד היה נראה אצל הרבי רבי אלימלך חודש תמוז, כלום יש לנו השנה בכלל מי היה הרבי ר' אלימלך כל מהלך חייו היה שונה לגמרי. הלואי שחודש אלול שלנו ייראה כמו שהיה נראה אצלו חודש אייר. ובכל זאת גם הוא הרגיש צורך בחודש אלול להיסגר בחדרו.

לכן גם בעל אור המאיר רצה בחודש אלול להיסגר בחדרו, אולם אחותו כפתה עליו, שיבוא לחתונת בנה. לא יכול היה הרה"ק לעמוד מול לחציה והסכים לבוא.

הגיע יום החתונה הרה"ק כבר הכין את הכרכרה ועמד לצאת, לפתע הוא רואה גוי צעיר מכה את אביו המבוגר, הוא ניגש אליו ואמר לו, אינך מתבייש להכות ככה את אביך? אמר לו הגוי הצעיר, החודש הזה זה זמן הזריעה ואני צריך את העזרה של אבא שלי, כי אם לא נורע עכשיו מה יהיה לנו לאכול כל השנה!?

הבין הרב שמשמים שלחו לו כאן מסר, שחודש אלול זה חודש הזריעה מי שזורע בחודש הזה יאכל כל השנה, תהא לו שנה טובה, אבל מי שלא מכין עצמו כראוי בחודש אלול, מה יאכל כל השנה כולה?

על פי זה נבוא ונסביר את דברי הגמרא בסנהדרין (קא.), תנו רבנן כשחלה רבי אליעזר, נכנסו ארבעה זקנים לבקרו, רבי טרפון ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא. נענה רבי טרפון ואמר: טוב אתה לישראל מטיפה של גשמים, שטיפה של גשמים בעולם הזה ורבי בעולם הזה ובעולם הבא. נענה רבי יהושע ואמר: טוב אתה לישראל יותר מגלגל חמה, שגלגל חמה בעוה"ז ורבי בעוה"ז ובעוה"ב. נענה רבי אלעזר בן עזריה ואמר: טוב אתה לישראל יותר מאב ואם, שאב ואם בעוה"ז ורבי בעוה"ז ובעוה"ב. נענה רבי עקיבא ואמר: חביבין יסורין, אמר להם: סמכוני ואשמעה דברי עקיבא תלמידי שאמר חביבין יסורין. ע"כ. וצריך להבין, מה ראה בדבריו של רבי עקיבא כשאמר "חביבין יסורין" כמו כן צריך להבין מדוע הוסיף מילת "תלמידיו"?

אלא שכל תלמידיו של רבי אליעזר שבחו את מעלת הרב ונתינתו לתלמידיו, שמעניק ונותן הן את חיי העולם הזה והן את חיי העולם הבא. אולם עתה בעת חליו, שכבר אין בכוחו ללמד, הרי שכביכול נפסקה מעלתו של הרב. אולם בא רבי עקיבא ואמר: "חביבין יסורין", שגם עתה יש להמשיך וללמוד מהרב, את הנהגתו בקבלת היסורים באהבה. לכן שמח רבי אליעזר ואמר: "סמכוני ואשמעה דברי עקיבא תלמידי שאמר חביבין יסורין", כלומר שרבי עקיבא מבין כי גם עתה, כשהרב חולה וסובל, יש להמשיך ולהיות בבחינת "תלמיד", ללמוד מהנהגותיו ודרכיו.

וכך גם אצל רבי עקיבא בעת פטירתו, בעת שסרקו את בשרו במסרקות של ברזל. אומרת הגמרא בברכות (סא:) "בשעה שהוציאו את רבי עקיבא להריגה זמן קריאת שמע היה, והיו סורקים את בשרו במסרקות של ברזל, והיה מקבל עליו עול מלכות שמים. אמרו לו תלמידיו: רבינו עד כאן? אמר להם: כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה "בכל נפשך" – אפילו נוטל את נשמתך, אמרתי מתי יבא לידי ואקיימנו, ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו!"

ויש לדקדק "אמרו לו תלמידיו", התלמידים בראותם את סבלו של מורם ורבם, זעקו במר נפש מה תפקיד נועד לנו כתלמידים בשעה קשה זו, מה לימוד עלינו לסגל בשעה כזו, אחרי שגופו של רבי נשחק ונצרב בכור יסורים נורא והשפעתו הישירה כבר נראית בלתי אפשרית? על כך קראו בקול גדול 'רבינו עד כאן', 'עד כאן' מגעת השפעת 'רבינו' עלינו כתלמידים? אמר להם רבי עקיבא: חס ושלום שכן עיקר השפעתי כל הימים על התלמידים היתה דווקא בכך שזיככתי את גופי להיות מעון לה', ולפיכך 'כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה לקיים 'זאהבת את ה' אלקיך בכל לבבך' ובקרבתי העצומה אל הקב"ה זכיתי להקדין

האזינו לשיחות חיזוק והתעוררות לחודש אלול מאת הרב איתי בן אהרן שליט"א

ב'קול הלשון' בטל' 03-6171111

ואחר כך יש ללחוץ: 73-1-2-1